

I. CZYTANIE ZE ZROZUMIENIEM

Zima zawsze była dla ludzi źródłem zmartwień: dokuczały zimno, trudności w przemieszczaniu się, nieraz nawet głód. Nasi słowiańscy przodkowie zawsze z tęsknotą wyczekiwali ciepłych dni, odrodzenia przyrody. W czwartą niedzielę Wielkiego Postu (według kalendarza chrześcijańskiego), zwaną Czarną lub Białą, na południowych i zachodnich ziemiach polskich praktykowany był prastary obrzęd niszczenia (palenia lub topienia) kukły - postaci kobiecej zwanej Marzanną, Moreną, Marzanickiem, Śmiercichą lub Śmierką. Była ona symbolem zimy, chorób, śmierci i wszelkiego zła dręczącego ludzi. (...) Obrzęd niszczenia zimy ma bardzo starą tradycję. Nie jesteśmy nawet w stanie określić, jak bardzo. Już w XV wieku Jan Długosz nazwał go „zwyczajem starodawnym”. Zapewne na początku obrzęd ten miał charakter bardzo poważny. Uczestniczyli w nim wszyscy członkowie danej społeczności. W XVI w. Marcin Bielski tak wspominał w „Kronice Polskiej”: „Za mej to jeszcze pamięci był ten obyczaj u nas jeszcze po wsiach, iż w białą niedzielę w poście topili bałwana, jeden ubrawszy snop konopi albo słomy w odzienie człowiecze, który wszystka wieś prowadziła [...]”. Kukła była ofiarą. Kukłę niesiono ponad głowami ludzi, jakby zbliżając ją do nieba. Poza wsią ludzie szli już milczący. W miejscu niezamieszkałym wyrzucano ją jak w magicznych zabiegach leczniczych „wyrzuca się” nękającą człowieka chorobę. Woda i ogień nie tylko unicestwiała kukłę, lecz były także sposobem przeniesienia jej w zaświaty. I aby ten kontakt nie był szkodliwy, ludzie szybko wracali do domów, nawet nie oglądając się za siebie (wierzono, że spojrzenie może spowodować rychłą śmierć).

Beata Czech, *Zaklinanie wiosny*. [w:] „Płomyczek”, kwiecień 2007, s. 44-45.

1. W dawnych czasach ludzie obawiali się zimy ze względu na:

- a) trudności z ogrzaniem domów
- b) leżące na drogach śnieżne zaspy
- c) nękający ich głód
- d) konieczność długiego przebywania w domu

2. Marzanna była uosobieniem:

- a) świąt Wielkanocnych
- b) wiosny
- c) odradzającej się przyrody
- d) ognia i wody

3. Marzannę unicestwiano, aby uniknąć:

- a) magii
- b) śmierci
- c) chorób
- d) zimy

4. Zwyczaj wyrzucania Marzanny jest znany od:

- a) XV wieku
- b) XVI wieku
- c) niepamiętnych czasów
- d) bardzo dawna

5. Poważny charakter uroczystości wyrzucania Marzanny był utrzymywany dzięki:

- a) obecności wszystkich mieszkańców wsi
- b) kolorowym strojom uczestników
- c) zachowaniu milczenia podczas niesienia kukły
- d) wznoszeniu kukły w kierunku nieba

6. Zwyczaj wypędzania zimy nakazywał, aby:

- a) dokonać obrzędu w czasie Wielkiego Postu
- b) nadać kukle kobiecej kształt
- c) poszarpać kukłę na strzępy
- d) po wyrzuceniu kukły nie oglądać się za siebie

II. LITERATURA

7. W Akademii pana Kleksa chłopcy uczyli się:

- a) kleksografii
- b) przędzenia liter
- c) strzelania
- d) naprawiania zegarów

8. Pan Kleks jest postacią fantastyczną, ponieważ:

- a) zamienił się w guzik
- b) miał długie wasy i brodę
- c) potrafił fruwać
- d) nosił binokle

9. Pan Kleks czynił rzeczy niezwykle, m.in.:

- a) powiększał przedmioty
- b) gotował potrawy ze szkiełek
- c) nawijał słowa na szpulkę
- d) wysłał swe oko na księżyc

10. Narratorem w „Akademii Pana Kleksa” jest:

- a) pan Ambroży Kleks
- b) Jan Brzechwa
- c) Adam Niezgódka
- d) Alojzy Bąbel

11. Cesarz („Nowe szaty cesarza”) szczególnie lubił:

- a) igrzyska sportowe
- b) uroczyste parady
- c) nowe stroje
- d) dalekie wyprawy

12. Baśń „Nowe szaty cesarza” krytykuje ludzi:

- a) próżnych
- b) tchórzliwych
- c) nieśmiałych
- d) ponurych

13. Pinokio został zamieniony w osła, ponieważ:

- a) nikogo nie kochał
- b) nie chciał się uczyć
- c) był okrutny dla zwierząt
- d) uciekł do Krainy Zabawek

14. Kot i Lis obiecywali pajacykowi:

- a) szybkie wzbogacenie się
- b) piękną, daleką podróż
- c) odwiedziny w kopalni złota
- d) drzewko ze złotymi monetami

15. Elza („Spotkanie nad morzem”) nie chodziła do szkoły, ponieważ:

- a) nie miała pieniędzy na naukę
- b) była jeszcze zbyt mała
- c) nie chciała się uczyć
- d) w jej okolicy nie było żadnej szkoły

16. Elza nauczyła Danusię poznawać świat poprzez:

- a) dotykanie dłońmi
- b) nasłuchiwanie szmerów
- c) wypatrywanie szczegółów
- d) wchłanianie zapachów

17. Porównanie jest zawarte w zdaniu:

- a) Mgły otuliły miasto.
- b) Miała włosy jak len.
- c) Był odważny niczym lew.
- d) Ogród miał kształt koła.

18. W wierszu zazwyczaj są:

- a) rymy
- b) wersy
- c) opisy
- d) strofy

III. NAUKA O JĘZYKU

19. Przymiotnika nie ma w zdaniu:

- a) Był piękny dzień.
- b) Było mu smutno.
- c) Cechowała ją dobroć.
- d) Dostał ważną wiadomość.

20. Formę liczby mnogiej ma przymiotnik w zdaniu:

- a) Niebo przykryły czarne chmury.
- b) Ona ma niebieskie oczy.
- c) Jezioro było spokojne.
- d) Zjadłem smaczne ciastko.

21. Prawidłowo jest określona osoba czasownika w zdaniu:

- a) Przeczytał książkę. - 3 osoba
- b) Miałeś gorączkę. - 1 osoba
- c) Poszli tamtędy. - 3 osoba
- d) Widzieliśmy ten film. - 1 osoba

22. Bezokolicznik znajduje się w zdaniu:

- a) Mam tego dość.
- b) Muszę tam iść.
- c) Zmarzłam na kość.
- d) Chciałbyś coś zjeść?

23. Prawidłowo powiemy:

- a) Zacząłem się niepokoić.
- b) Wziąłem swoje rzeczy.
- c) Muszę wziąć kurtkę.
- d) Posłódź herbatę.

24. Prawidłowo są zestawione nazwy przypadków z pytaniami w szeregu:

- a) miejscownik - o kim? o czym?
- b) dopełniacz - kogo? czego?
- c) biernik - kogo? co?
- d) celownik - z kim? z czym?

25. Burza w szklance wody to:

- a) burza z piorunami
- b) kawa ze śmietanką
- c) gwałtowna zmiana pogody
- d) wielka awantura o błahą sprawę

26. Według alfabetu są zestawione wyrazy:

- a) wiatr, widoczny, widok
- b) igła, iść, jeść
- c) mina, miska, mit
- d) oaza, owal, owad

27. Zdaniem jest wypowiedzenie:

- a) Daj mi zeszyt!
- b) Gdzie jest ołówek?
- c) Jaki ładny rysunek!
- d) Oczekiwanie na wyniki konkursu.

28. Prawidłowo policzono sylaby w wyrazie:

- a) wyobraźnia - 4 sylaby
- b) dziennikarstwo - 4 sylaby
- c) zawiadomienie - 5 sylab
- d) postanowienie - 5 sylab

29. Wyrazami pokrewnymi są:

- a) auto, jechać
- b) smutny, wesoły
- c) ładny, piękny
- d) siostra, brat

30. 5 głosek zawiera wyraz:

- a) cisza
- b) ściana
- c) dziecko
- d) szafka